

8. A Magyar Honvédség

A Magyar Honvédsereget nagyon rövid idő alatt, az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc idején szervezték meg, állították fel és alkalmazták. Éppen ezért helyénvaló, amikor úgy fogalmazunk: a honvédsereg harcban született és harcban edződött. A szabadságharc tavaszi hadjáratának egyik kiemelkedő eseménye, Buda várának ostroma is ezt bizonyítja, amely három héten keresztül tette próbára az új fegyveres szervezetet, de végül 1849. május 21-én a Görgei Artúr tábornok vezette honvédsereg győzelmével ért véget. A 82/1992. (V. 14.) kormányrendelet értelmében, 1992-től minden év május 21-én erre a jeles eseményre emlékezünk és ünnepeljük a Magyar Honvédelem Napját.

A hon védelmének egyik alappillére a Magyar Honvédség. Ezért ebben a fejezetben, miután már megismerték a honvédelemmel kapcsolatos fogalmakat, feladatokat, elvárásokat, kötelezettségeket és tevékenységeket, most a honvédelem szerves részét alkotó Magyar Honvédséggel kapcsolatos ismeretekre tehetnek szert. Ezen belül bemutatjuk, hogy mit értünk a Magyar Honvédség elnevezés alatt, milyen alapvető feladatai vannak, hogyan történik annak irányítása, vezetése és ellenőrzése, milyen szervezeti elemekkel rendelkezik, és nem utolsósorban, milyen események, folyamatok jellemzik napjaink honvédségét.

Kezdjük az alapoknál. Mint minden országnak, így hazánknak, Magyarországnak is megvannak a természet nyújtotta, vagyis a rendelkezésünkre álló, valamint az elődeink által megalkotott értékei, amelyeket *öriznünk, ápolnunk, gyarapítanunk és védelmeznünk* kell. Mindez a ma élő nemzedék, vagyis a mi közös felelősségünk és kötelességünk. Kossuth Lajos¹ szavai ezt hűen tükrözik: „*A haza örök és nemcsak az iránt tartozunk kötelességgel, amely van, hanem az iránt is, amely lehet, és lesz.*”²

Ugyanakkor országunknak megvannak a mindennapi, valamint a rövid és hosszú távú érdekei, amelyek megvalósításához olyan érdekérvényesítő képességekre van szüksége, amelyekkel a kitűzött célokat elérheti. Vagyis olyan védelmi és érdekérvényesítő képességekre, amelyek alkalmazásával a kormány bármikor képes elhárítani, eredményesen és hatékonyan kezelni a politikai, katonai, gazdasági, környezeti, társadalmi, illetve egyéb területeken jelentkező kihívásokat, kockázatokat és fenyegetéseket, valamint az azokban jelentkező lehetőségeket. Mindezekről a 2020-ban megjelent Nemzeti Biztonsági Stratégiában³ és a különböző ágazati stratégiákban vagy szakterületi irányelvekben és programokban olvashatunk. Az említett dokumentumokban megfogalmazott célkitűzések és feladatok az ország érdekérvényesítő képességén túl az ország ellenálló képességének (resilience)⁴ erősítését is szolgálják.

A nemzeti értékek megőrzése és gyarapítása, valamint a nemzeti érdekek szolgálata és azok érvényesítése csak akkor lehetséges, ha azért mindenkor síkra szállunk, azokért küzdünk, ha kell, megharcolunk érte. Ebben a kérdésben is érdemes Kossuth Lajosra emlékezni, szavait és gondolatait idézni, mert azok – mint tapasztalhatjuk – örök érvényűek: „*a békét nem elég áhítani*”. Vagyis a béke és a biztonság megőrzéséért tennünk kell, ha szükséges, azért áldozatot kell hoznunk. Folytatva az idézetet: „*Ha készülünk, nem fogunk megtámadatni; ha nem*

¹ Kossuth Lajos a Batthyány-kormány pénzügyminisztere, a Honvédelmi Bizottmány elnöke.

² Száműzött társának, Kiss Miklósnak írta Kossuth Lajos 1861. március 23-án.

³ 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról.

⁴ Az angol resilience kifejezés jelentése: rugalmas reagáló képesség; állóképesség; ellenálló képesség; szívósság, rugalmasság.

*készülünk, megtámadtatunk. A gyöngének békéje kegyelemtől függ. Az erős békéje biztosítékát önmagában hordja... Az erőssel alkuszunk; a gyöngének parancsolnak.*⁵

Nyilvánvaló, hogy országunk értékeinek gyarapítása, érdekeinek erősítése és védelme kiterjed a honvédelem minden területére, a honvédelmi feladatokban részt vevő szervezetekre, így a Magyar Honvédségre is. Mindezeket a 2021-ben megjelent Nemzeti Katonai Stratégiában⁶ (NKS) részletesen tanulmányozhatjuk. Az NKS-ben megnevezett kihívások, kockázatok és fenyegetések elleni fellépés, valamint az azokban rejlő lehetőségek feltárásának és megvalósításának egyik alapvető szervezeti eleme a Magyar Honvédség, amelynek rendeltetését, feladatait és működését törvények határozzák meg. A Magyar Honvédségre vonatkozóan, ezek két alapdokumentumot jelentenek. Az első Magyarország Alaptörvénye,⁷ míg a második a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény⁸ (Hvt).

Magyarország Alaptörvénye a Szabadság és felelősség fejezet XXXI. cikkében kimondja: „Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.” Vagyis a haza védelmét állampolgári kötelezettségként határozza meg, amelynek formáit az előző fejezetben már bemutattuk. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény az I. fejezet Általános rendelkezések 1. § (1) bekezdésben pedig így fogalmaz: „A honvédelem nemzeti ügy.”

Mindkét meghatározás rámutat a hon védelmének társadalmi fontosságára és az állampolgári felelősség kérdésére.

8.1. A Magyar Honvédség intézményének törvényi meghatározása

Magyarország Alaptörvénye a 45. cikk (1) bekezdésében megfogalmazza, hogy „Magyarország fegyveres ereje a Magyar Honvédség”, amelynek „alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése.”

A másik alapdokumentum, a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény (Hvt.) VII. fejezete a Honvédség jogállása és feladatai 58. § (1) bekezdésében, a Magyar Honvédség fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: „A Honvédség polgári irányítás alatt álló, függelmi rendszerben működő, békében az önkéntességen, hadiállapotban az önkéntességen és az általános hadkötelezettségen alapuló fegyveres erő, amelynek szervezetét a Honvéd Vezérkar és az alárendeltségébe tartozó honvédségi szervezetek összessége képezi. Egyes honvédségi szervezetek törvényben meghatározott katonai igazgatási feladatokat is ellátnak.”

⁵ 256. Pest, 1848 július 3. Kossuth cikke a Kossuth Hírlapjában az országgyűlés feladatairól. www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kossuth-kossuth-lajos-osszes-munkai-1/kossuth-lajos-osszes-munkai-xii-DDF2/kossuth-lajos-184849-ben-ii-kossuth-lajos-az-első-magyar-felelos-miniszteriumban-1848-aprillisszeptember-DDFD/256-pest-1848-julius-3-kossuth-cikke-a-kossuth-hirlapjaban-az-országgyules-feladatairól-E9FF/

⁶ 1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról.

⁷ Magyarország Alaptörvénye.

⁸ 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről.

„(2) A Honvédség a feladatait a honvédségi szervezetnek nem minősülő honvédelmi szervezetekkel, valamint a honvédelemben közreműködő más szervezetekkel együttműködve, a Vbő.-ben⁹ meghatározott feladatok hatékony és összehangolt ellátására figyelemmel hajtja végre.”

A meghatározásban több olyan fogalom is található, amelyet értelmeznünk kell. Mindenekelőtt a polgári irányítás kérdését. Hogy ez mit jelent, az Alaptörvény definiálja: „A Magyar Honvédség irányítására – ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik – az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott keretek között az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult.”¹⁰ A törvényt tovább tanulmányozva azt is olvashatjuk, hogy „a Magyar Honvédség működését a Kormány irányítja.”¹¹ A honvédség irányításánál kell megemlíteni a honvédség „civil kontrollját” is, amely nélkülözhetetlen eleme a honvédség demokratikus működésének. Ebben a tevékenységben jelentős szerep és felelősség hárul az irányításban érintettekén túl az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságára is.

A *függelmi rendszerben működő* kifejezés arra utal, hogy a honvédség szigorú hierarchia szerint, alá-fölé rendeltségi viszonyra épül, és annak szellemében, illetve rendszerében működik. Ennek értelmében vannak parancsnokok és beosztottak, eljárók, feljebbvalók és alárendeltek, továbbá vannak rendfokozati és beosztási különbségek, amelyek szintén meghatározzák a hierarchiai rendszerre jellemző hatásköröket, jogköröket és felelősségeket.

Miután Magyarországon 2004-ben felfüggesztették a kötelező sorkatonai szolgálat intézményi rendszerét, a törvényben (Hvt.) megfogalmazottak értelmében a Magyar Honvédség békében az önkéntességen, hadiállapotban az önkéntességen és az általános hadkötelezettségen alapuló fegyveres erő, amelynek csoportosítása a 25. ábrán látható.

Az önkéntesség fogalmának értelmezése nem igényel magyarázatot, az mindenki számára ugyanazt jelenti. Ugyanakkor hogyan kell értelmezni az általános hadkötelezettséget? Mindezekelőtt, a hadkötelezettség fogalma nem keverendő össze a kötelező sorkatonai szolgálattal, ugyanis ez utóbbi szolgálati forma – mint ahogy az előbbieken is írtam – 2004 óta nincs jelen a Magyar Honvédségben. Az általános hadkötelezettség viszont továbbra is része a honvédelmi kötelezettségnek, és fogalmát az Alaptörvény a következők szerint határozza meg: „Hadiállapot idején a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfiak katonai szolgálatot teljesítenek.”¹² Ez életkor szerint a katonai szolgálatra alkalmas¹³ 18–50. év közötti férfiakat érinti. Őket katonai felkészültségük alapján három kategóriába – kiképzett hadköteles tartalékos, katonai ismeretekkel rendelkező hadköteles tartalékos és potenciális hadköteles – sorolhatjuk. Az önkéntes tartalékos katona alapvetően a hadköteles tartalékos katonai állomány csoportjába tartozik, aki békeidőben behívható mindennapi szolgálatteljesítésre. Ezzel egyidőben, ha ideiglenesen is, de az aktív katonai állomány csoportját erősíti. A leírtak a 36. ábrán láthatók.

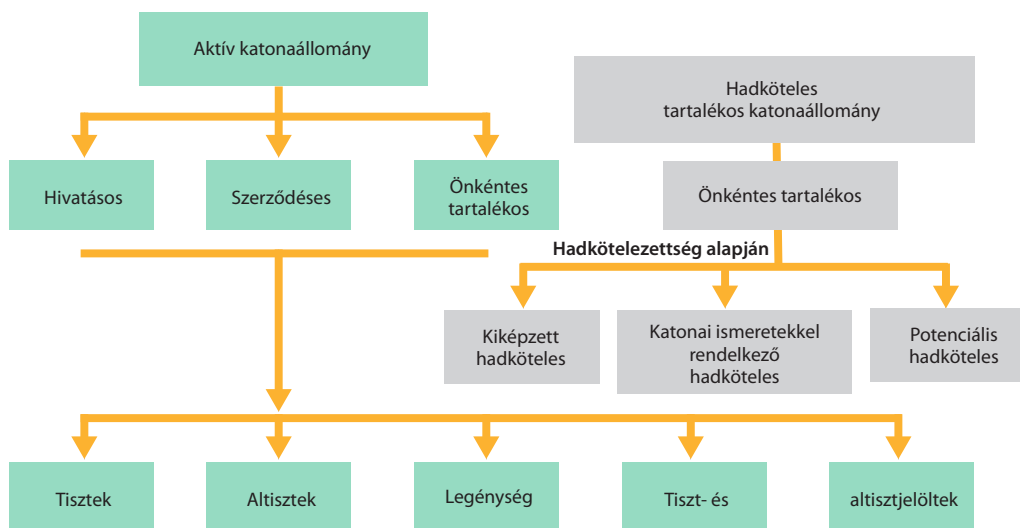
⁹ Vbő.: a 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról. Lásd különösen annak 5. és 7. §-át.

¹⁰ Magyarország Alaptörvénye 45. cikk (2) bekezdés.

¹¹ Magyarország Alaptörvénye 45. cikk (3) bekezdés.

¹² Alaptörvény XXXI. cikk (3).

¹³ Olyan fizikai, egészségi, pszichikai állapot, amely alkalmassá teszi a hadkötelest a katonai szolgálattal együtt járó sajátos, fizikai és pszichikai terhelésekre.

36. ábra: Az önkéntes és a hadköteles katonaaállomány csoportosítása

Forrás: a szerző szerkesztése

A kiképzett hadköteles tartalékos, a Hvt. szerint az a felnőtt korú férfi, „aki a katonai szolgálati viszony megszűnését vagy megszüntetését követő 10. év december 31. napjáig az állományból kikerült, de korábban katonai alapkiképzést vagy alapfelkészítést teljesített.”¹⁴ Ők zömében egy rövid idejű felkészítést vagy átképzést követően katonai feladatok végrehajtására igénybe vehetők.

A katonai ismeretekkel rendelkező hadköteles tartalékos alapvető jellemzője, hogy már több mint tíz éve leszerelt a honvédség kötelékéből, így szakmai tudása elavult. Vagyis katonai művelti feladatok ellátására a bevonulatás pillanatában alkalmatlan, újbóli felkészítése és katonai kiképzése elengedhetetlen, ami jelentős időt és anyagi ráfordítást igényel.

A harmadik kategóriába, egyben a legnagyobb létszámot biztosítók csoportjába, tartozó potenciális hadköteles felkészítése és kiképzése – tekintettel arra, hogy még minimális katonai ismeretekkel és jártasságokkal sem rendelkezik – igényli a legtöbb idő-, energia- és anyagi ráfordítást.

8.2. A Magyar Honvédség feladatai

Magyarország Alaptörvénye egyértelműen megfogalmazza, hogy a Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének – szárazföldjének, vizeinek és légterének –, valamint határainak a védelme. Ezt a tevékenységet nemzeti feladatnak kell tekintenünk, mert közvetlenül az ország és lakosságának biztonságát szolgálja. Az alapfeladatok másik nagy csoportjába a nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenységek végzése tartozik.

¹⁴ 2021. évi Hvt. 2. Értelmező rendelkezések 3. § 20.

Mielőtt a feladatok konkrét áttekintését elvégeznénk, tisztáznunk kell egy alapvető, sokszor félreértésre okot adó kérdést. Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a magyar katona alapfelszerelésének része – sok-sok más egyéb felszereléssel együtt – a katona egyéni fegyvere. Vagyis egy feladat végrehajtásánál nem az a kérdés, hogy miért van a katonánál fegyver, hanem az, hogy azt milyen esetben és milyen feltételek mellett használhatja. Éppen ezért a Hvt. is két részre osztja a Magyar Honvédség által végrehajtandó feladatokat. Így megkülönböztet fegyverhasználati joggal (13 eset), illetve fegyverhasználati jog nélkül (10 eset) ellátandó feladatokat.

8.2.1. Fegyverhasználati joggal ellátandó feladatok¹⁵

„a) a Magyarország függetlenségének, területének, légterének, lakosságának és anyagi javainak külső támadással szembeni fegyveres védelme,

b) a Szent Korona és a hozzá tartozó egyes jelvények őrzése és védelme,

c) váratlan támadás esetén a felkészített erőkkal arányos ellentevékenységek végrehajtása,

d) a szövetségi és nemzetközi szerződésből eredő egyéb katonai kötelezettségek – különösen a kollektív védelmi, békefenntartó, válságkezelési és humanitárius feladatok – teljesítése,

e) a honvédelem szempontjából létfontosságúnak kijelölt rendszerelemek, illetve a honvédelem szempontjából fokozott védelmet igénylő létesítmények, valamint a Kormány által kijelölt egyéb létesítmények és rendezvények őrzése és védelme,

f) a felkészített erőkkal védett személyek személykísérésében való részvétel,

g) a talált robbanótestek tűzszerészeti mentesítése, és egyéb tűzszerészeti feladatok végrehajtása,

h) honvédelmi válsághelyzetben az államhatár ellenőrzésében való részvétel,

i) közreműködés a menedékjogról szóló törvény szerinti tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején az államhatár őrzésében, az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtásában, valamint az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárításában,

j) közreműködés – a hatályos nemzetközi normák betartásával – a magyar állampolgárok életét, testi épségét Magyarország területén kívül közvetlenül fenyegető háborús cselekmények, fegyveres konfliktusok esetén a bajba jutott magyar állampolgárok mentésében, hazatérésük biztosításában, a kimenekítés végrehajtásában,

k) közreműködés egyes szükségállapotú feladatokban,

l) közreműködés a Vbő. szerinti védelmi és válságkezelési feladatokban, különösen a közrendet és a közbiztonságot jelentős mértékben veszélyeztető fenyegetések kezelése és az összehangolt védelmi tevékenység során,

m) közreműködés a Kormány döntése alapján a veszélyhelyzettel, valamint az egészségügyről szóló törvény szerinti egészségügyi válsághelyzettel (a továbbiakban: egészségügyi válsághelyzet) kapcsolatos feladatokban.”

¹⁵ Hvt. VII. fejezet 59. § (1).

8.2.2. Fegyverhasználati jog nélkül ellátandó feladatok¹⁶

„a) közreműködés az (1) bekezdés m) pontjába nem tartozó, katasztrófavédelemmel összefüggő további feladatok végrehajtásában,

b) közreműködés a katonai szakértelmet és speciális eszközöket igénylő feladatokban,

c) közreműködés a honvédelem szempontjából létfontosságúnak kijelölt rendszerelemek működtetésében,

d) részvétel az állami protokolláris feladatok teljesítésében,

e) közreműködés a nemzetközi megállapodásban vagy jogszabályban meghatározott hadisírok, katonai és hősi emlékművek fenntartásával kapcsolatos feladatok végrehajtásában és a kegyeleti tevékenységben,

f) Magyarország biztonságát, honvédelmi érdekeit sértő, veszélyeztető támadás esetén az élet, az anyagi javak és az objektumok oltalmazása érdekében az elektromágneses spektrumot kihasználó támadó, információszerző, felderítő eszközök elleni aktív elektromágneses műveletek végzése, passzív védelmi rendszabályok alkalmazása során,

g) a Magyarország biztonságát, honvédelmi érdekeit sértő, veszélyeztető, katonai jellegű kibertér műveletek, kibertérre ható cselekmények vagy kibertámadások elleni fellépés, illetve az ezekkel összefüggő szövetségi, illetve nemzetközi együttműködési keretben megvalósuló feladatok ellátása,

h) a Vbő. szerinti feladatok katonai szakértelmével és speciális eszközökkel történő támogatása,

i) az (1) bekezdésben és a g) pontban meghatározott feladatokkal összefüggő műveletek előkészítéséhez és végrehajtásához szükséges információs műveletek teljesítése,

j) közreműködés – a hatályos nemzetközi normák betartásával – a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatokban.”

A feladatok jellegétől függően, tehát hogy békeidőszaki vagy különleges jogrendi időszakban (hadiállapot, szükségállapot, veszélyhelyzet)¹⁷ ellátandó feladatokról beszélünk, azok végrehajtásához különböző erők, eszközök, anyagi készletek csoportosítása szükséges, amelyek rendelkezésre állása (alkalmazhatóságának formája, módja és igénybevételének gyorsasága szerint) különböző készenléti fokban találhatók. Leegyszerűsítve: mennyi idő szükséges ahhoz, hogy egy adott feladat végrehajtását a katonák meg tudják kezdeni. Ezeknek nagy része minősített adatokat foglal magában, ezért ebben a tananyagban az nem mutatható be. Viszont egy-két mindennapi, úgynevezett békeidőszaki feladaton keresztül annak lényegét megismerhetjük.

8.2.3. Mindennapi (békeidőszaki) országvédelmi feladatok

Elsőként ismerjük meg a Magyar Honvédség légtérvédelmének alapjait, amelynek célja légterünk szuverenitásának biztosítása. Mivel Magyarország tagja a NATO-nak, légterünk nemcsak nemzeti, hanem NATO-légtérnek is minősül. Ebből adódóan nem csupán a nemzeti légtér, de a NATO-légtér biztonságát is felügyeljük. Ennek irányítása egyrészt NATO-, másrészt hazai vezetési szintről is történhet. A légi feladat végrehajtásához a kecskeméti repülőbázison legalább két JAS 39 Gripen ad készenléti szolgálatot a nap 24 órájában felfegyverezve, amelyek a riasztást

¹⁶ Hvt. VII. fejezet 59. § (2).

¹⁷ Magyarország Alaptörvénye 48.cikk.

követően néhány percen belül képesek a bevetésre. A huszonnégy órás szolgálat a hajózó állományra (pilótákra) és a földi kiszolgáló személyzetre (műszaki és repülést irányító állomány) egyaránt vonatkozik. A feladat végrehajtása elképzelhetetlen a bázis harcálláspontján szolgálatot ellátó szakemberek, az irányítótornyban szolgálók és az MH Légi Műveleti Vezetési és Irányítási Központ objektumában dolgozók nélkül. Így a feladat végrehajtásának sikere az érintett állomány összehangolt tevékenységének záloga. Ezt a szolgálatellátást a *légvédelmi készenléti harcászati repülőgép-géppár* által biztosított készenléti szolgálatnak nevezzük.

Ezen túl további készenléti szolgálatok gondoskodnak az ország mindennapi békéjéről és biztonságáról. A kijelölt szolgálatok száma, létszáma és készenléti ideje, továbbá feladatrendszere változó, azokat mindig a biztonsági környezet változásaihoz kell igazítanunk. Ilyen további szolgálatok a következők:

- közúti és légi szállítású készenléti alegységek;
- század-, zászlóaljharccsoportok;
- talált robbanószerkezetek vagy robbanótestek tűzszerészeti mentésére, és egyéb tűzszerészeti feladatok végrehajtására kijelölt alegységek.

A felsorolt feladatokon túl meg kell említeni az országvédelmi feladat szerves részét képező, ezáltal az ország fegyveres védelmi tervében kidolgozott *befogadó nemzeti támogatás* feladatrendszerét. Habár ez összkormányzati feladat, a Magyar Honvédségre – mint a 462/2022. (XI. 15.) Korm. rendeletből is kitűnik¹⁸ – jelentős szerep hárul.

8.2.4. A katasztrófák elleni védelem és a kárelhárítás feladatai

A Magyar Honvédség olyan speciális technikai képességekkel és felkészített személyi állománnyal is rendelkezik, amelyek együttműködnek a Belügyminisztérium katasztrófavédelmi erőivel, így hatékonyan tud részt venni a személyi, tárgyi és anyagi javak mentésében, fellépni a katasztrófák elleni védekezésben vagy a helyreállítási munkálatokban. Ehhez a katonai szervezeteknél különböző készenléti tervek állnak rendelkezésre, amelyek alapján a katasztrófavédelmi készségi foknak megfelelően a kijelölt és felkészített erők, valamint a technikai eszközök katasztrófavédelmi feladatok végrehajtására kirendelhetők. Az utóbbi évek kiemelkedő katasztrófa elleni fellépéseként említhetjük a 2010-es vörösiszap-katasztrófát, a 2013. március 15-ei rendkívüli időjárás okozta közlekedési katasztrófát, valamint 2013-ban az elmúlt 100 év legnagyobb dunai árvize elleni védekezést,¹⁹ vagy a közel azonos mértékű, 2024. évi dunai árvizet. De a katasztrófák elleni fellépéshez sorolhatjuk – mint egészségügyi, járványügyi katasztrófa – a Magyar Honvédség közreműködését a 2020-ban kezdődött koronavírus-világjárvány (pandémia) idején. Ebben a küzdelemben a Magyar Honvédség katonái elsősorban az egészségügyi intézmények működtetésének logisztikai támogatásában, a betegirányításban, az oltópontok működtetésében és telepítésében (honvédségi oltóbuszok), a kijárási tilalom betartásának ellenőrzésében és a közintézmények fertőtlenítésében vettek részt.

¹⁸ 462/2022. (XI. 15.) Korm. rendelet a befogadó nemzeti támogatás részletes kormányzati feladatairól.

¹⁹ A védekezésben több mint 9000 katona, köztük 1400 önkéntes tartalékos katona vett részt. Lásd HORVÁTH et al. [é. n.].

8.2.5. A szövetségi és nemzetközi szerződésből adódó feladatok

Ebben a részben, mint a Magyar Honvédség fegyverhasználati joggal való alkalmazás feladatai közül²⁰ elsősorban *a szövetségi és nemzetközi szerződésből eredő egyéb katonai kötelezettségek – különösen a kollektív védelmi, békefenntartó, válságkezelési és humanitárius feladatok – teljesítésének* egyes elemei kerülnek bemutatásra, amelyek lehetnek NATO- és EU-készenléti feladatok, NATO-, EU-, ENSZ-békemissziós és humanitárius feladatok, valamint többnemzeti együttműködésen alapuló kiképzési, készenléti és missziós feladatok.

8.2.5.1. NATO-s és európai uniós készenléti feladatok

Magyarország mint a NATO politikai és katonai szövetség tagja (1999. március 12. óta), minden más tagállamhoz hasonlóan, azonnali és gyorsreagálású erővel, valamint a főerők rendszerébe történő kötelek felajánlásával kötelezettséget vállal a NATO szövetségi rendszer képességalakításához. A felajánlott erők készenléti idejét és a szükséges képességet mindig az aktuális és várható biztonsági helyzet értékelése, elemzése után határozzák meg. A Magyar Honvédség a különleges műveleti erőket biztosító csoportkötelektől (néhány fő) a dandárképesség (több ezer fő) felajánlásáig vállal kötelezettséget a NATO-képességek megteremtéséhez. A készenléti feladat készenléti idejétől függően a felajánlott erőknek akár napokon belül el kell hagyniuk az országot, és meg kell indulniuk a kirendelésben meghatározott körzetbe.

A felajánlott erők felkészítését, felkészültségét és képességeit, valamint a katonai művelet végrehajtásához szükséges anyagi készletek meglétét rendszeresen (általában 3 évente), a készenléti szolgálatba lépő alegységeket pedig közvetlenül a szolgálatba lépés előtt, NATO-készenléti ellenőrzéssel (CREVAL, SOFEVAL stb.) fel kell mérni (vizsgáztatni kell) nemzeti és nemzetközi ellenőrk bevonásával.

Magyarország 2004 óta tagja az Európai Uniónak, így aktív szerepet vállal az EU biztonság- és védelempolitikáját szolgáló katonai feladatokban is. Mindezt katonai kötelék, úgynevezett harccsoport (HCS) biztosításával valósítja meg. Ezzel járul hozzá az Európai Unió közös katonai képességének megteremtéséhez, amit EU Harccsoportnak (EU HCS) nevezünk, és amely első alkalommal 2007. január 1-jén érte el teljes műveleti képességét. A készenléti erők általában hat-havonta váltják (rotálják) egymást. A katonákat és a felszereléseket alapvetően az EU tagállamai biztosítják, de a feladatban olyan országok is vállalnak elkötelezettséget, amelyek nem tagjai az EU-nak. Ilyen például többek között az Egyesült Királyság vagy Törökország. Magyarország mind ez idáig az olasz–szlovén–magyar (MLF)²¹ és a Visegrádi Négyek (V4) formátumú harccsoportokban vett részt.

Az EU-harccsoportok feladatai magukban foglalhatnak²² békefenntartó, békekikényszerítő feladatokat, humanitárius segítségnyújtást, szemben álló felek lefegyverzését, fegyverek begyűjtését, evakuálási (kiürítési) feladatokat, valamint akár terrorizmus elleni fellépés katonai feladatainak végrehajtását.

²⁰ Lásd a Hvt. 59. § (1) bekezdés d) pontját.

²¹ MLF: Többnemzeti Szárazföldi Kötelék (Multinational Land Forces).

²² EU Battlegroups Published by Bastian on 27/04/2021. Lásd <https://e-d-n.eu/index.php/2021/04/27/eu-battlegroups/>

8.2.5.2. Békemissziós és humanitárius feladatok

Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája (NBS) kimondja, hogy hazánk az euroatlanti biztonság aktív és hiteles hozzájárulója. Ezzel egy időben kihangsúlyozza, hogy Magyarország részéről az európai stabilitást befolyásoló távoli régiókban zajló nemzetközi válságkezelő műveletekben való részvétel nemcsak szövetségesi kötelezettség, hanem alapvető biztonságpolitikai érdek is, amelynek érvényesítése céljából Magyarország a nemzetközi szervezetek (NATO, EU, ENSZ, EBESZ) kötelékében vagy koalíció tagjaként részt vállal a válságok kezelésében, valamint részt vesz a konfliktusok utáni stabilizációs és újjáépítési feladatokban. Magyarország kormányának álláspontja, hogy a problémákat ott kell kezelni és megoldani, ahol azok keletkeznek. A békeműveletekkel alapvetően a következő formában találkozhatunk:

- elsőként a *preventív diplomáciával*, amelynek célja, hogy megakadályozza a felek közötti viták elmélyülését, azok konfliktussá fajulását;
- *béketeremtéssel*, amelynek célja a szemben álló felek ösztönzése a megállapodásra, elsősorban békés eszközök alkalmazásával. Ennek érdekében az ENSZ Alapokmánya VI. fejezetében leírtak meghatározzák a Biztonsági Tanács hatáskörét és eljárásrendjét a viszályok kivizsgálására és a felek közötti közvetítésre, a békés rendezés fontosságát hangsúlyozva;
- *békefenntartással*, ahol az ENSZ beavatkozása már közvetlenül a helyszínen történik, különböző békefenntartó erők bevonásával. Ebben az esetben kiemelt szempont, hogy mindez az összes érintett fél egyetértésével kerül végrehajtásra;
- *békeépítéssel*, amelynek a célja, hogy közös tevékenységgel segítség, támogatás azokat a szervezeteket, amelyek a béke megszilárdítására, megerősítésére törekszenek.

Viszont szólni kell olyan helyzetről is, amikor a szemben álló feleket békés eszközök felhasználásával egyetlen fél vagy szervezet sem tudja meggyőzni a kritikus helyzet megoldásának szükségességéről. Ebben az esetben – az érintett felek beleegyezése nélkül – az ENSZ Alapokmánya VII. fejezete alapján, a térség biztonsága és stabilitása, illetve az emberi jogok biztosítása érdekében *békekikényszerítő* műveletet hajtanak végre.

A leírtakon kívül, szövetségi rendszerben vagy önállóan, részt vehetünk különböző kutatómentő, terrorizmus elleni vagy humanitárius tevékenységekben.

A Magyar Honvédség konkrét feladata és a különböző feladatokban való részvétele a nemzeti érdekek mentén, a kül- és biztonság-, a gazdaság-, a katonai és védelempolitikai, a nemzetközi, valamint a koalíciós és szövetségesi kötelezettségek szerint kerül meghatározásra.

Éppen ezért a Magyar Honvédség erőinek külföldi alkalmazását érintő kérdésekben a döntési jogkör – Magyarország Alaptörvényének 7. cikke szerint – a kormány és az Országgyűlés között megoszlik. A NATO és az Európai Unió műveleteiben történő szerepvállalásnál – tekintettel arra, hogy Magyarország országgyűlési határozata alapján tagja az érintett szervezeteknek – a kormány döntése elégséges. Más nemzetközi katonai műveletekben való részvétel esetén viszont az Országgyűlés határozatára van szükség.

A honvédség külföldi missziókban való részvételének létszámkerete (ambíciószintje) 2019-ben a korábbi maximum 1000 fővel szemben 1200 főre emelkedett. Az előzőekben leírtakat csak megerősíti, hogy a békemisszióban szolgáló magyar katonák több mint fele

a magyar biztonságpolitikai érdekszférába tartozó balkáni országokban teljesít szolgálatot NATO- és EU-vezetésű műveletek keretében.²³

8.2.5.3. Magyar részvétel az utóbbi évek válságkezelő és békemisszióiban²⁴

A fejezet címe szerint az utóbbi évek válságkezelését tekintjük át, de ezt megelőzően említést kell tenni arról, hogy a magyar békefenntartói szerepvállalás még a 19. század végére tekint vissza, vagyis egyáltalán nem nevezhető új feladatnak.

Magyar katonák már 128 évvel ezelőtt az Osztrák–Magyar Monarchia közös hadseregének tagjaként, a világ több pontján törekedtek megakadályozni a konfliktusok eszkalálódását. Békefenntartói, illetve béketeremtői feladatokat láttak el Kréta szigetén (1897–1898), részt vettek Kínában a bokszerlázadás utáni helyzet normalizálásában (1900–1914), és védtek a békét a Balkánon (Macedóniában, Montenegróban és Koszovóban) is (1903–1909), illetve az albánok lakta Szkutariban is (1912–1914).

Ezt követően, általános megfogalmazásban, időben, létszámban, valamint feladatban nem részletezve, tekintsük át a Magyar Honvédség elmúlt évtizedeinek válságkezelői feladatokban való részvételét!

ENSZ-missziók:

Az Egyesült Nemzetek Ciprusi Békefenntartó Erői (UNFICYP) által végzett műveletben a missziós erők feladata a kettéosztott ország görög és török cipriótái közötti fegyveres konfliktusok megakadályozása, valamint ütközőzóna létrehozásával a kialakult helyzet (status quo) fenntartása.

Az ENSZ libanoni békefenntartó missziójának (UNIFIL) célja, hogy a 2006-os libanoni háború lezárása után az ENSZ békefenntartó ereje felügyelje az Izrael és Libanon közötti határon fennálló helyzetet és tartsa ellenőrzés alatt a dél-libanoni határsávot, ezzel korlátozva a Hezbollah tevékenységét.

Az ENSZ nyugat-szaharai misszióiban (MINURSO) – a marokkói megszállás alatt álló területen – a fegyvertelen magyar katonai megfigyelők a tűzszünet fenntartásának biztosításában vesznek részt.

Az ENSZ Koszovói Missziója (UNMIK) – segíti az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsát egy átfogó cél elérésében, nevezetesen Koszovó minden lakosa számára a békés élet feltételeinek megteremtésében, valamint a regionális stabilitás előmozdítását a Nyugat-Balkánon.

A Közép-afrikai Köztársaságban zajló misszió (MINUSCA) keretében a Magyar Honvédség az ENSZ leszerelési, civil védelmi és a helyi hatóságokat támogató műveletét segítette.

NATO-missziók:

Magyarország biztonságpolitikai érdeke a nyugat-balkáni térség stabilitása, békéjének, biztonságának megőrzése. Ezért a Magyar Honvédség legnagyobb létszámú békefenntartó missziója Koszovóban, a KFOR-erők kötelékében teljesít szolgálatot, ahol 2016-ban a vezető nemzetek sorában még az ötödik helyet foglalta el. A műveleti erők koszovói szerepvállalását viszont

²³ Országgyűlés Hivatala 2020.

²⁴ Kovács 2024.

tovább bővítettük, amelynek keretében a Magyar Honvédség 2017-ben átvette a KFOR harcászati tartalék zászlóaljának vezetését, majd – 2021 novemberétől 2022 novemberéig (a misszió történetében első alkalommal, magyar tábornok vezetésével) – a KFOR parancsnoki beosztásával kapcsolatos feladatokat is.

A KFOR-feladatok ellátása mellett a Magyar Honvédség jelentős és komplex szerepet vállalt a NATO-irányítású afganisztáni misszió különböző, a béketeremtés, a békefenntartás, az afgán biztonsági erők kiképzése és felkészítése, valamint az újjáépítés és a humanitárius feladatok ellátásának fázisaiban. A misszió Magyarország számára 18 éven át (2003–2021) tartott, és katonáinknak rendkívül széles körű tapasztalatot nyújtott.

NATO Iraki Misszió (Irak). A brüsszeli NATO-csúcstalálkozón a tagállamok állam- és kormányfői 2019-ben döntöttek a NATO Iraki Kiképző Misszió (NATO Mission Iraq, NM-I) megindításáról, amelynek fő feladata a stabilizálás és az újjáépítés keretében az intézményépítés támogatása.

NATO MLO Belgrád. Az MH egy fővel képviselteti magát a NATO belgrádi Katonai Összekötő Irodában (NATO MLO Belgrád), aki a NATO MLO Belgrád kiképzési és nemzetközi együttműködési tanácsadó beosztást látja el.

NATO MILMED COE. A NATO Katona-egészségügyi Kiválósági Központ Erők Egészségügyi Védelme Részleg (München, Németország) elemző egészségügyi tiszt telepítéséről – az MH EK parancsnokának javaslatával egyetértésben – a Honvéd Vezérkar főnöke döntött. Egy fő egészségügyi elemző tiszt 2023 novemberétől látja el feladatát, várhatóan 2025 novemberéig.

FLF BG HUN összekötő tiszt. A Magyarországon megalakított, NATO előretolt szárazföldi többnemzeti harccsoport (NATO Forward Land Forces Battlegroups) amerikai lövésszázad tevékenységének megkönnyítése érdekében, a 101. Légideszant Hadosztály parancsnoka kérte egy összekötő tiszt kiküldését 2023. január hónaptól a hadosztály európai állomáshelyére, Konsztancába. A kijelölt 1 fő összekötő tiszt 2023 márciusától látja el feladatát.

NATO Szarajevói Parancsnokság (Bosznia-Hercegovina). Miután a NATO a 2004-es isztambuli csúcstalálkozóján sikeresen teljesítettnek minősítette az SFOR-művelet tevékenységét, az ENSZ BT felhatalmazásával – a Berlin Plusz megállapodás keretében – azt az EU által indított új békefenntartó művelet, az EUFOR ALTHEA váltotta fel. A NATO jelenlétének fenntartása céljából létrehozták a NATO szarajevói parancsnokságát (NATO HQ Sarajevo, NHQSa). A Parancsnokság alapvető feladata, hogy tanácsadással segítse Bosznia-Hercegovina intézményeit és hatóságait a védelmi és biztonsági szektor reformjával és a NATO Békepartnerség (*partnership for peace*, PFP) tevékenységeivel kapcsolatban. Másodlagos feladatként logisztikai és egyéb támogatást nyújt az EUFOR ALTHEA számára, valamint egyes fennmaradó feladat- és hatáskörökkel rendelkezik a daytoni megállapodás alapján, a bosznia-hercegovinai fegyveres erők (Armed Forces of Bosnia and Herzegovina, AFBIH) működését illetően. A Nyugat-Balkán régió és az Egyesített Balkáni Hadszintér külpolitikai jelentősége miatt 2006 novemberétől a Magyar Honvédség részt vesz az NHQSa állományában, és ellátja a törzsfőnöki beosztást.

EU-missziók:

Az EUFOR ALTHEA művelet 2004-től a Berlin Plusz²⁵ együttműködésen alapuló EU–NATO közös válságkezelő művelet EU-vezetéssel, amelynek tevékenységét a NATO szarajevói

²⁵ Berlin Plus agreement Lásd: www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/berlin-plus_/berlinplus_en.pdf

parancsnoksága támogatja. Mindkét szervezet parancsnoksága egy helyszínen, a szarajevói Butmir táborban található. A misszió alapvető feladata a biztonságos környezet fenntartása és a szabad mozgás biztosítása, amelynek során alapvetően három fő célkitűzést valósít meg: támogatja az Európai Unió térségre vonatkozó átfogó stratégiáját és a helyi kormányzati szervezetek a biztonságos környezet fenntartásában, valamint segíti Bosznia-Hercegovina hadseregének kiképzését.

A KFOR magyar parancsnoki beosztás ellátása után, a Magyar Honvédség életében először, 2024. január 31-től magyar parancsnoka volt az EUFOR ALTEA, vagyis az Európai Unió boszniai-hercegovinai békefenntartó missziójának, amely huszonnégy nemzet együttműködésével működött.

Az Európai Unió grúziai megfigyelő missziója (EUMM Grúzia). Az EUMM fegyvertelen, polgári megfigyelő misszió. A misszió elsődleges célja, hogy hozzájáruljon Grúzia és a tágabb régió hosszú távú stabilitásához.

Az EUTM MALI misszió célja a mali hadsereg katonáinak kiképzése és felkészítése, katonai műveleti képességeinek fejlesztése, hogy a szervezet minél hatékonyabban legyen képes a szélsőséges akciókkal szembeni eredményes fellépésekre.

Mindezeket túl szolgálnak katonáink az EU NAVFOR MED földközi-tengeri művelet törzstiszt beosztásaiban Rómában. Az európai uniós művelet megszervezését az indokolta, hogy 2015 áprilisában Líbia partjainál hajótörést szenvedett egy migránsok tömegét szállító hajó. Célja, hogy a Földközi-tengeren akadályozza meg az Európába irányuló, tengeri úton történő embercsempészetet.

EUNAVFOR ASPIDES. 2024. február 8-án az Európai Unió tagállamai az Európai Unió Tanácsában határozatot hoztak az *Aspides hadművelet* megindításáról. A művelet 2024. február 19-én kezdődött, és mandátuma egy évre szól. Az EUNAVFOR ASPIDES az Európai Unió tengerbiztonsági katonai művelete, amelynek célja a hajózás (különösen a kereskedelmi hajózás) szabadságának biztosítása volt. A művelet hozzájárult a tengeri biztonsághoz a Vörös-tenger, az Ádeni-öböl, az Arab-tenger, az Ománi-öböl és a Perzsa-öböl fő tengeri összeköttetési vonalai mentén, más főszereplőkkel együttműködve.

EUTM Szomália. 2025. március 20-tól 5 fő vesz részt a feladatban. A magyar MTT mandátuma az SNAF (Somali National Armed Forces) kijelölt – tervezetten 15 fős – kezdeti oktató-állományának felkészítése és kiképzése az éles lőszerrel végrehajtott lövészetek végrehajtására és az ilyen kiképzésekhez szükséges kiszolgáló és logisztikai feladatok végrehajtására. A célkitűzés, hogy a magyar MTT által kiképzett állomány képes legyen a SNAF éleslőszerrel is végrehajtott lövészkiképzésének végrehajtására.

Iraki katonai szerepvállalás

A fejezet első részében tisztáztuk, hogy Magyarország a nemzetközi szervezetek (NATO, EU, ENSZ, EBESZ) kötelékében vagy *koalíció tagjaként* vesz részt válságok kezelésében. Az Iszlám Állam terrorszervezet elleni, nemzetközi koalícióban való magyar katonai szerepvállalást illetően az Országgyűlés arra hatalmazta fel a Magyar Honvédséget, hogy az Iraki Köztársaság területén partnerképesség-építési, őrző-védő és csapatkísérő feladatokat lásson el. A magyar kontingens az erbili kiképzőtáborban kapott helyet, ahol angol, német, finn, kanadai, olasz, holland és norvég csapatokkal együttműködve, őrző-védő szolgálati feladatokat ellátva és kiemelten a kurd pesmergák kiképzésével járuljon hozzá az Iszlám Állam elleni küzdelemhez.

A koalíció katonai szerepvállalásához 27 ország, míg egyéb támogatási formához több mint 60 állam csatlakozott. Ők elsősorban humanitárius segítségnyújtással, pénzügyi finanszírozással, anyagi készletek, fegyverek és lőszer adományozásával járultak hozzá a terrrorszervezet elleni küzdelemhez. Napjainkban a NATO is szerepet vállal ebben a műveletben, mivel a 2017. májusi NATO-csúcson döntött a koalícióhoz való csatlakozásáról, noha nem harci jellegű tevékenységekkel.

Az Iszlám Állam (ISIL/Da'esh) elleni fellépés érdekében folyó USA által vezetett koalíciós műveletben (Operation Inherent Resolve, OIR) a magyar fél egyéni beosztásokkal vesz részt a Koalíciós Erők, Iraki Kontingens az Északi Összhaderőnemi Műveletvezetési Tanácsadó Csoport (Joint Operations Command Advisory Team-North, JOCAT-N) munkájában, valamint személyi biztosító csoportot ad a kormányzati tárgyalások során részt vevők számára.

8.2.5.4. A Magyar Honvédség egyéb nemzetközi együttműködési feladatai

A Magyar Honvédség nemcsak a NATO és az EU elkötelezett tagjaként, de két- és többoldalú regionális vagy szélesebb körű nemzetközi együttműködés keretében, különböző szervezeti formában is ellát feladatokat.

Egyik ilyen szervezeti forma a *NATO Egészségügyi Kiválósági Központ* (NATO Centre of Excellence for Military Medicine – NATO MILMED COE), amely Budapesten alakult meg 2009-ben, és azóta 11 tagállam együttműködésével funkcionál.²⁶ A szervezet a NATO kötelékében, a katonaegészségügy tudásközpontjaként működik.

Szintén Magyarországon, Pápa bázisrepülőterén lett kialakítva a 12 nemzetet magában foglaló, többnemzeti *Stratégiai Légiszállító Képesség* (Strategic Airlift Capability – SAC).²⁷ A SAC végrehajtó szerve a Nehéz Légiszállító Ezred (HAW), amely három Boeing C–17 Globemaster III. típusú, nagy hatótávolságú szállító repülőgépet üzemeltet. A részt vevő nemzetek a szervezet működéséhez való hozzájárulásuk arányában repülési idővel rendelkeznek, amit saját nemzetük igényei szerint vagy a NATO, az EU és az ENSZ iránti kötelezettségük teljesítésére, illetve humanitárius missziókra vehetnek igénybe.

Magyarország NATO szövetségi rendszerhez való szoros kötődését bizonyítja a Székesfehérváron létrehozott NATO Telepíthető Híradó és Informatikai Modul (Deployable CIS Module, DCM-E),²⁸ a Nemzeti Telepítő Híradó- és Informatikai század, amely mint a NATO vezetési struktúra része, 2013. év elején kezdte meg működését. A modul feladata a különböző műveleti területeken alkalmazott NATO-erők zavartalan kommunikációjának mindenoldalú biztosítása.

A 2014. évi, a Krím félsziget Oroszország általi annektálását követő walesi NATO-csúcs-találkozó kiemelt szerepet tölt be a NATO történetében. Ott és akkor született döntés arról, hogy a szövetség területi integritásának és a tagállamok biztonságának szavatolása érdekében, a nemzetek úgynevezett NATO Erőket Integráló Elemeket (NATO Force Integration Unit, NFIU) hoznak létre. A NATO haderőstruktúra részeként szintén Székesfehérváron felállított kötelék 2016-ban kezdte meg működését. Alapvető feladata a szövetséges erők átcsoportosításának, a gyors és hatékony műveleti alkalmazásának, valamint az együttműködés kérdéseinek összehangolása, illetve a kollektív védelemhez tartozó tervezőmunkák elvégzésének támogatása.

²⁶ *What is the NATO MILMED COE?*

²⁷ SAC, lásd <https://honvedelem.hu/hirek/nehezfiuk.html>

²⁸ GYIMOTHY 2024.

A legújabb regionális együttműködések a megváltozott biztonsági környezet jelentette kihívások és kockázatok megjelenése és a vele szembeni hatékony fellépés hívta életre. Ilyen a 2018-ban, Magyarország által kezdeményezett *Többnemzeti Hadosztály-parancsnokság* (MND-C) létrehozása, amelynek megalakításához Horvátországot, Szlovákiát és Szlovéniát hívtuk meg. Szlovénia különböző képességhiányok miatt akkor nem tudta vállalni az alapító nemzeti feladatokat, így a parancsnokságot keretnemzetként végül Horvátország és Magyarország hozta létre. Ehhez a hadosztály-szintű parancsnoksághoz – amely immár akkreditált NATO-vezetési elem – több NATO-tagállam (Lengyelország, Törökország, Románia, Spanyolország és Szlovénia) is csatlakozott. Mindezen túl Nagy-Britannia, Németország és Olaszország is jelezte érdeklődését.

A másik ilyen regionális együttműködés a *Regionális Különleges Műveleti Parancsnokság* (Regional Special Operation Component Command – R-SOCC), amelynek létrehozásával Magyarország tovább erősítette a regionális együttműködésekben betöltött vezető szerepét. A parancsnokság létrehozására vonatkozó szándéknyilatkozat 2019-ben, a NATO brüsszeli védelmi miniszteri találkozásával egy időben, Horvátország, Magyarország, Szlovákia és Szlovénia védelmi minisztereinek aláírásával történt meg, majd később Ausztria is csatlakozott. Ezzel a csatlakozással a szervezet túlmutat a NATO védelmi szövetség keretein, ezzel is erősítve annak regionális fontosságát.

Az R-SOCC miközben jelentős mértékben növeli az érintett országok különleges erői hatékony alkalmazásának képességeit, és tagországai részesülnek a műveleti alkalmazás érdekében aktivált R-SOCC előnyeiből, hozzájárulásaikat külön-külön is alkalmazhatják. A parancsnokság a műveleti képesség eléréséről 2021-ben, a *Black Swan 2021* elnevezésű gyakorlaton tett tanúbizonyságot.

A magyarországi NATO-szervezeti elemeket a 37. ábra tartalmazza.

	1. Többnemzeti szállítóképesség (HTW) Pápan (2009-) + NSPA részleg
	2. NATO EÜ Kiválósági Központ (MED COE) Budapest (2009-)
	3. Telepíthető híradó- és informatikai század (DCM-E) (2013-)
	4. NFIU Székesfehérvár (2016-)
	5. Többnemzeti Hadosztályparancsnokság (MND Center) (2019-)
	6. Regionális Különleges Műveleti Komponens-parancsnokság (R-SOCC) Szolnok (2019-) (túlmutat a NATO-n, hiszen Ausztria is tagja a szervezetnek)

37. ábra: Magyarországon működő NATO-szervezeti elemek

Forrás: a szerző szerkesztése

A NATO-csatlakozást követő két- és többoldalú regionális együttműködésünket elsők között az olaszok által vezetett, Olaszország, Szlovénia, Magyarország alkotta Többnemzeti Szárazföldi Erők (MLF)²⁹ keretében kezdtük meg, amely a 2002-ben végrehajtott közös gyakorlatot követően

²⁹ FRANKÓ 2018.

érte el műveleti képességét, és vette kezdetét az együttműködés. A szervezet, létrehozási céljának megfelelően, többször látott el EU Harccsoport készenléti szolgálatot, valamint békemissziós feladatokat Afganisztánban.

Magyar–Román Békefenntartó zászlóalj³⁰ megalakításának célja a két ország katonai együttműködésének elmélyítése, valamint békefenntartó és humanitárius tevékenységek támogatása. A zászlóalj felállításáról szóló megállapodást a két ország vezetői 1998. március 20-án Budapesten erősítették meg. A közös kötelék rotációs rendszerben minden évben hajt végre gyakorlatot, de műveleti alkalmazására mind ez ideig nem került sor, ami már többször is megkérdőjelezte a szervezet létjogosultságát. Ugyanakkor a katonai együttműködés, a közös kiképzés és gyakorlatok, valamint a közös képesség fenntartása előnyös nem csak a katonai szövetség, de mindkét ország számára.

A Védelmi Együttműködési Kezdeményezés (Defence Cooperation Initiative, DECI) 2012-ben az MLF bázisán jött létre Ausztria, Horvátország, Olaszország, Szlovénia és Magyarország részvételével, amelyhez a későbbiekben Albánia és Montenegró is csatlakozott. Létrehozásának egyik kiemelt célja a térség védelmi képességeinek erősítése és a műveleti együttműködés kiszélesítése, valamint a katonai kapcsolatok elmélyítése.³¹

A Visegrádi (V4-)³² államok – Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia – szoros együttműködése – köztük a katonai területen történő összefogás – jelzésértékű egész Európa számára, amelyet az európai országok különböző módon értelmeznek és ítélnek meg. A régi, történelmi múltra visszatekintő szerződés 1991-ben nyert újszerű megerősítést, amely a 2008-as gazdasági válság országokra gyakorolt különböző hatásai miatt visszaesett, de a 2015-ös migrációs válságról alkotott közös gondolkodás eredményeként jelentős fellendülés követte, és vált újra szoros együttműködéssé, mígnem az orosz–ukrán háború különböző megítélése és a V4-tag-országok ahhoz való viszonya miatt mélypontra süllyedt. Az országok érdekkülönbségei miatt hullámszó politikai kapcsolatok összetartó láncszemeként értékelhető a katonai együttműködés, amely mind a NATO-felajánlások, mind az EU-harccsoportok vonatkozásában, ha jelenleg nem is példaértékű, de továbbra is működőképes.

A Tisza Többnemzeti Műszaki Zászlóalj felállításának gondolata 1988-ban Ukrajna kezdeményezésére fogalmazódott meg, de a műszaki zászlóalj létrehozása Magyarország, Románia, Szlovákia és Ukrajna által 2002 novemberében aláírt megállapodással jött létre. A mintegy 700-800 fős közös alegység rendeltetése a Tisza vízgyűjtő területén bekövetkezett árvizek vagy más természeti csapások, ökológiai katasztrófahelyzetek kezelése, az érintett lakosság megsegítése, valamint a károk elhárításában való részvétel. A határokon átvéelő együttműködést egyszerűsített, gyors határátlépést biztosító lehetőségek támogatják. Az országok éves rotáció alapján látják el a vezető nemzeti feladatokat. Mindig az az ország adja a parancsnokot, amelynek a területén a gyakorlat zajlik.

Hasonló elgondolás mentén 2006-ban fogalmazódott meg³³ Magyarország és Szerbia között a műszaki gyakorlatok, elsősorban árvízi katasztrófaelhárítási feladatokra való együttes felkészülés szükségessége, amihez a későbbiekben Románia is csatlakozott. Ennek a kezdeményezésnek

³⁰ 1998. évi XLVII. törvény a Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a közös békefenntartó zászlóalj létrehozása tárgyában.

³¹ A Védelmi Együttműködési Kezdeményezés vezérkari főnökei találkoztak Szlovéniában 2022.

³² BOROS 2021.

³³ Szűcs 2010.

a bázisán dolgozták ki, majd hajtották végre Magyarország és Szerbia között az azóta rendszeressé vált folyami hadihajós kiképzést, felkészítést és közös gyakorlatok rendszerét.

A nemzetközi regionális együttműködés jelenlegi formáit, a 38. ábra tartalmazza.

Multinational Land Force (MLF)
HUN-ROM Békefenntartó z.
„Visegrád” Csoport (V4)
DECI – Védelmi együttműködési kezdeményezés
„Tisa” Többnemzeti Műszaki z.
Rendszeres Műszaki gyakorlatok • HUN-ROU-SRB (Tisza árvízi védekezés) • HUN-BIH (EOD)

38. ábra: A Magyar Honvédség többnemzeti együttműködési formái

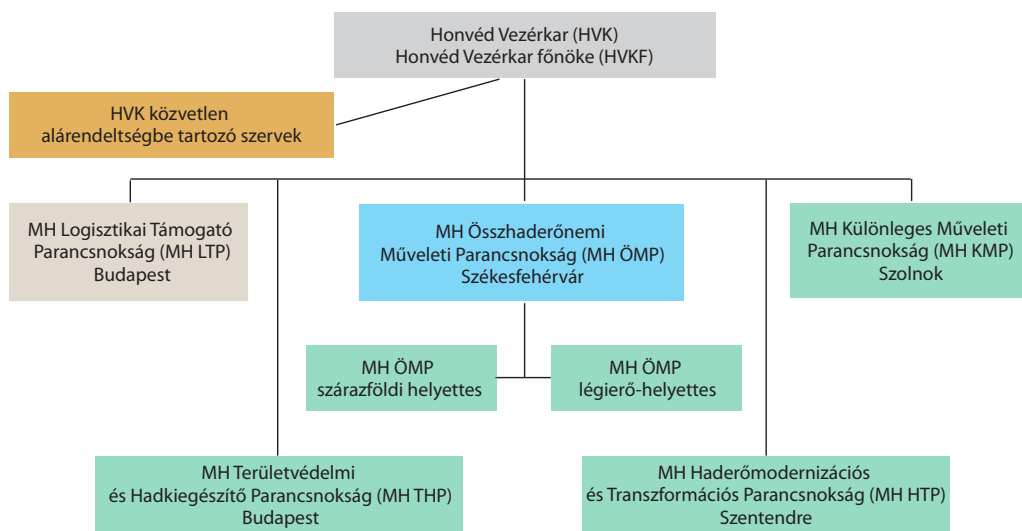
Forrás: a szerző szerkesztése

8.3. A Magyar Honvédség szervezeti felépítése

A Magyar Honvédség a törvényben meghatározott feladatait különböző szervezeti keretekben és szervezeti formákban hajtja végre. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXLI. törvény VIII. fejezet 63. § (2) mindezt az alábbiak szerint határozza meg: „A honvédségi szervezeteket a békeidőszaki, válságkezelési és hadiállapotú működési rendnek megfelelően úgy kell kialakítani, hogy együttesen képesek legyenek a Honvédség feladatrendszerének végrehajtására.”

Mindezeket az elvárásokat a Magyar Honvédségnek szervezeti felépítésében, struktúrájában, létszámában, összetételében, felszerelésében és vezetési képességeiben, kiképzettségében, hadrafoghatóságában, alkalmazói képességében is biztosítani kell. Ennek érdekében a jelenlegi katonai vezetés a Magyar Honvédséget úgy építette fel, hogy kötelékében két alapvető haderőnem, szárazföld és légi erő található. A haderőnemeket parancsnokságok, vezetési elemek és törzsek, fegyvernemek és szakcsapatok alkotják.

A két haderőnemet magában foglaló Összhaderőnemi Műveleti Parancsnokságon (MH ÖMP) túl, a Magyar Honvédség kötelékébe további középszintű parancsnokságok, úgymint: MH Logisztikai Támogató Parancsnokság (MH LTP); MH Területvédelmi és Hadkiegészítő Parancsnokság (MH THP); MH Különleges Műveleti Parancsnokság (MH KMP); MH Haderőmodernizációs és Transzformációs Parancsnokság (MH HTP) és ezen középszintű parancsnokságok kötelékébe szervezett, különböző katonai kötelékek és egyéb szervezetek tartoznak (39. ábra).

39. ábra: A Magyar Honvédség szervezeti felépítése

Forrás: a szerző szerkesztése

A különböző katonai szervezetekhez tartozó erőket méretük, elsősorban létszámuk, de az elérendő harcászati, vagy műveleti cél szerint is csoportosíthatjuk. Így megkülönböztetünk *harcászati, hadműveleti, stratégiai vagy hadászati* célok érdekében létrehozott szervezeti köteléket, amely lehet: tűzcsoporthoz (tűzpár); raj, csoport, kezelőszemélyzet; szakasz (tűzszakasz); század (üteg) osztály; zászlóalj (osztály); harccsoport; ezred/dandár; hadosztály; hadtest; hadsereg; hadserregcsoport. Ezek a kötelékek rendeltetésük vagy funkciójuk, valamint alkalmazói képességek alapján lehetnek *harcoló; harctámogató; harctámogató-kiszolgáló* erők. A teljesség igénye nélkül: a harcoló erők lehetnek lövészek, harckocsizók és különleges erők. Harctámogató erők a felderítők, tűzerek, híradók, légvédelmi és légi-erő kötelékek, műszaki, vegyvédelmi alegységek. Harctámogatókiszolgáló erők: logisztikai és egészségügyi alegységek.

A NATO-struktúrának megfelelő legkisebb *harcászati alegység*, amely képes önálló műveleti feladat végrehajtására, a zászlóalj, mivel a végrehajtó állományon felül rendelkezik olyan felépítésű és funkcionális törzsszel, amely képes a feladatok megtervezésére, megszervezésére, vezetésére és ellenőrzésére.

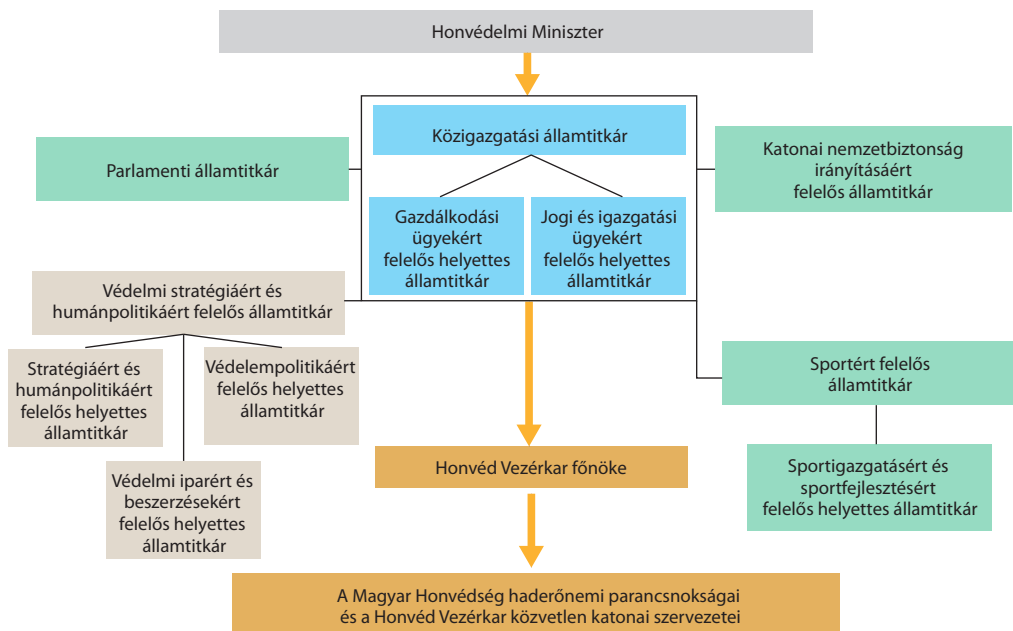
8.4. A Magyar Honvédség irányításának és vezetésének kérdései

A 8.1 pontban már leírtuk: Magyarország Alaptörvénye meghatározza, hogy a Magyar Honvédség *működését* a Kormány irányítja. Az irányításra jogosultak körét, köztük a honvédelmi minisztert mint a kormány hatáskörrel rendelkező tagját is nevesíti. Vagyis a honvédelmi miniszter nemcsak a Magyar Honvédségért tartozik felelősséggel, hanem a hatáskörébe tartozó, az ország honvédelmi feladatainak irányításáért és vezetéséért is.³⁴

³⁴ 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről II. Fejezet 10. A honvédelmi szervezetek irányítása és felsőszintű vezetése 14. §.

Ugyanakkor a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL törvény leírja: A honvédelmi miniszter az általa vezetett minisztériumot vezeti, a Honvéd Vezérkar főnökének tevékenységét irányítja.³⁵

A kettős felelősségnek való megfelelésre (Magyarország honvédeleme és a Magyar Honvédség vezetése, illetve irányítása) és a szakszerűség biztosítására, valamint a szerteágazó feladatok ellátására (a honvédelem stratégiai szintű ügyeinek tervezése, szervezése, irányítása, a feltételrendszerek biztosítása, a tevékenységek ellenőrzése), továbbá arra, hogy 2022 óta a Honvédelmi Minisztérium szervezetében található a Magyarország sportügyi kérdéseiről felelős államtitkárság. A Honvédelmi Minisztérium szervezeti felépítését a 40. ábra mutatja.

40. ábra: A Honvédelmi Minisztérium szervezeti felépítése

Forrás: szerző szerkesztése

8.4.1. A honvédelemért felelős miniszter³⁶

A honvédelemért felelős miniszter ellátja a Kormány által meghatározott honvédelmi irányítási és a Magyar Honvédség irányításával kapcsolatos feladatokat. Ezáltal a honvédelemért felelős miniszter a *honvédelmi irányítási* jogkörében felelős:

- a honvédelemmel kapcsolatos kormányzati döntések előkészítéséért és központi közigazgatási feladatainak ellátásáért,
- a Nemzeti Katonai Stratégia előkészítéséért,

³⁵ Lásd: a 2021. évi CXL. törvény II. Fejezet 10. A honvédelmi szervezetek irányítása és felsőszintű vezetése 13. §.

³⁶ 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, 8. és 9. §.

- c) az ország fegyveres védelmi tervének jóváhagyásra felterjesztéséért,
- d) a honvédelmi szervezetek kiegészítésének, valamint a hadkiegészítéshez és a katonai mozgósításhoz szükséges gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevételének irányításáért,
- e) a nemzetközi szerződésekből eredő katonai kötelezettségek teljesítésének irányításáért,
- f) a honvédelmi nevelés szabályozásáért,
- g) a honvédelmi ágazatban zajló, valamint a honvédelmi érdekek védelmét és érvényesítését támogató honvédelmi ágazaton kívüli kutatások és fejlesztések elősegítéséért,
- h) a társadalom honvédelmi felkészítésének és a honvédelmi tudatosság erősítésének szabályozásáért és előmozdításáért,
- i) a Magyarország szuverenitását sértő vagy veszélyeztető, katonai és nem katonai elemek lehetséges együttes alkalmazásával megvalósuló fenyegetésekkel szemben a megelőzés, felkészülés és elhárítás katonai feladatainak összehangolásáért,
- j) a nemzeti ellenálló képesség erősítése érdekében szükséges katonai felkészültség feladatainak összehangolásáért, valamint a polgári felkészültség feladataihoz kapcsolódó katonai követelmények, igények meghatározásáért, továbbá
- k) a honvédelmi szervezetek készenléte fokozásának szabályozásáért.

Mindezek mellett a honvédelemért felelős miniszter a Magyar Honvédség irányítási jogkörében felelős:

- a) a Honvédség rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű működését meghatározó döntések meghozataláért, e döntések végrehajtásának irányításáért,
- b) a Honvédség szervezetére, felszerelésére, valamint az ország területének katonai műveleti előkészítésére vonatkozó igények és tervek jóváhagyásáért,
- c) a Honvédség felkészítésének irányításáért, valamint
- d) a Honvédség anyagi-technikai, közlekedési, pénzügyi és egészségügyi biztosításának irányításáért.

8.4.2. A honvédségi szervezetek vezetése

Tekintettel a Magyar Honvédség hierarchikus felépítésére és rendjére, valamint a parancsnoki (egyszemélyi) felelősség kérdéseire, az irányítás és a vezetés kérdéseit egyértelműen kell definiálni. Erre szintén törvényi előírások, szabályok vannak. Így a Honvéd Vezérkar főnökének hatáskörét és jogkörét, valamint a vezetése alá tartozó feladatokat szintén a honvédelmi törvény foglalja magában.³⁷

Ennek értelmében: „(1) A Honvéd Vezérkar főnöke szolgálati elöljárója, hivatali felettese a Honvédségnél szolgálatot teljesítő, illetve foglalkoztatott személyi állomálynak.

(2) A Honvéd Vezérkar főnöke vezetési jogkörében

- a) kidolgozza az ország fegyveres védelmi tervét és előterjeszti a honvédelemért felelős miniszternek,
- b) meghatározza a Honvédség készenléte fokozásának rendjét,
- c) tervezi és vezeti a Honvédség kiegészítését, valamint a hadkiegészítéshez és a katonai mozgósításhoz szükséges ingatlanok és ingó dolgok igénybevételét,

³⁷ 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről VIII. Fejezet 35. A honvédségi szervezet vezetése 64. §.

d) kidolgozza a Honvédség felkészítésének és kiképzésének rendjét, és biztosítja annak végrehajtását,

e) kidolgozza és a honvédelmi felelős miniszternek felterjeszti a Honvédség szervezetére, felszerelésére, valamint az ország területének hadművelleti előkészítésére vonatkozó igényeket és terveket, és biztosítja azok végrehajtását,

f) közreműködik a honvédelmi szervezet feladatai teljesítése szempontjából fontos közlekedési és hírközlő hálózat, valamint a légi, sugárfigyelő, jelző- és riasztási rendszerek működőképességének biztosításában,

g) a honvédelmi felelős miniszter rendelkezéseinek megfelelően szervezi és biztosítja a nemzetközi szerződésekből eredő katonai kötelezettségek teljesítését,

h) gyakorolja a jogszabály által számára megállapított munkáltatói hatásköröket,

i) megszervezi és vezeti a honvédelmi szervezetek anyagi-technikai, közlekedési, pénzügyi és egészségügyi biztosítását, gondoskodik a személyi állomány megfelelő élet-, szolgálati és munkakörülményeiről, valamint

j) gyakorolja a jogszabályokban, közjogi szervezetszabályozó eszközökben számára megállapított feladat- és hatásköröket, ellátja mindazokat a feladatokat, amelyekkel a honvédelmi felelős miniszter eseti jelleggel megbízza.

(3) A (2) bekezdésben foglalt jogosítványok gyakorlása nem érintheti a honvédelemért felelős miniszter irányítói jogkörében foglaltakat.

(4) A Honvéd Vezérkar főnöke a honvédségi szervezetek költségvetési gazdálkodását az államháztartásról szóló törvény rendelkezései szerint irányítja.”

A Magyar Honvédség alapvető feladatainak, felépítésének, irányításának és vezetésének megismerése után pillantsunk bele a Magyar Honvédségnél 2017 óta folyó honvédelmi és haderőfejlesztési program legfontosabb kérdéseibe.

8.5. A Magyar Honvédség haderőfejlesztési programja

A Magyar Honvédség haderőfejlesztésének elindítását alapvetően két fő tényező határozta meg. Az egyik a környezetünkre jellemző, a nemzet biztonságára és az ország védelmi képességeire ható, a jelenlegi és prognosztizált biztonsági kihívások, kockázatok és fenyegetések felerősödése, míg a másik kiváltó ok a Magyar Honvédségnél az 1990-es évektől jelentkező folyamatos költségvetési alulfinanszírozottság, annak következményei, úgymint a jelentős létszámcsökkentés, azzal együtt a technikai eszközök rendszerből történő kivonása, a laktanyák tömeges bezárása, ami a katonai képességek folyamatos gyengüléséhez vezetett.

Megfigyelhetjük, hogy az elmúlt két évtizedben, de különösen az elmúlt 8-10 évben jelentős negatív hatásokat eredményező biztonsági változások következtek be,³⁸ amelyeknek hatékony

³⁸ 2003-tól az expedíciós feladatok előtérbe kerülésével a katonai képesség és a NATO-ambíciószint csökkenése következik be; a 2008-as gazdasági válság; a Magyar Honvédség és képességeinek folyamatos leépítése, képességek megszűnése; a vörösiszap által bekövetkezett ipari, környezetkárosító katasztrófa 2010-ben; az elmúlt 100 év legnagyobb dunai árvize 2013-ban; a NATO-val szembeni kihívások között a „keleti fenyegetés” kihívás mellett megjelenik a „déli fenyegetés” jelentette veszély; 2014-ben a Krím félsziget oroszok általi annektálása; a hibrid, kiber- és információs hadviselés felerősödése; 2015-ben a tömeges migráció és következményei; 2019-ben a Covid egészségügyi válság; 2022-ben az orosz–ukrán háború és következményei.

kezelése megkövetelte és napjainkban is megköveteli az ország béke- és háborús időszaki ellenálló képességének, azon belül a katonai védelmi képességeknek az erősítését, sőt új, például a kiberműveleti képességek megteremtését. Az előzőekben olvasottak alapján már tudjuk, hogy az ország stabil ellenálló képességének egyik pillére a Magyar Honvédség, amely viszont elválaszthatatlan része a magyar társadalomnak, ahhoz ezer és ezer szállal kötődik, mindenekelőtt a katonákon át. Éppen ezért a program megvalósításánál az embert, magát a katonát és az őt körülvevő társadalmi tényezőket állítottuk a középpontba, hiszen a legkorszerűbb technikai eszköz önmagában semmit sem ér, ha hiányzik mellőle a jól felkészített, kiképzett, a hazája iránt elkötelezett, lojális katona. Vagyis mindennek az alapja az ember. Ebből a célból és ilyen megfontolással indult el a Zrínyi 2026³⁹ Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program,⁴⁰ amelynek főbb területei és megvalósítandó feladatai a 41. ábrán figyelhetők meg.

Katona és társadalom	Hadtechnika és hadiipar
• Szolgálati életpályamodell biztosítása – Illetményfejlesztés és előmenetel, – Lakhatástámogatás • Egészségkárosodási ellátás rendszere • Kiképzés, képzés, oktatás • Hazafias-honvédelmi nevelés • Elhelyezési feltételek javítása és új laktanyák létesítése • Társadalmi kapcsolatok erősítése • Önkéntes tartalékos katonai rendszer képességfejlesztése	• Hazai hadiipar (védelmiipar) fejlesztése • Katonák egyéni harcászati felszereléssel történő folyamatos ellátása • Haderőnemi és fegyvernemi képességek fejlesztése • Híradó-informatikai és vezetési rendszerek modernizálása, új vezetési rendszerek bevezetése • Teljes körű infrastruktúra, kiszolgálás és mindenoldalú biztosítás megteremtése • Vezetési elemek létrehozása (MND-C:R-SOCC) • Kutatás + Fejlesztés + Innováció

41. ábra: A Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program főbb területei

Forrás: a szerző szerkesztése

A program végrehajtása dinamikusán halad,⁴¹ és ha nem lesznek fennakadások, akkor a honvédség elé kitűzött célokat 2028-ra teljesíteni tudjuk, ami megfelelő biztosítéka lehet hazánk békéjének és a magyar emberek biztonságának.

Felhasznált irodalom

Magyarország Alaptörvénye. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100425.ATV>
2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről. Online: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-140-00-00>
1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A20H1163.KOR&txtrefere=00000001.txt>
1393/2021. (VI. 24.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról. Online: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-1393-30-22>

³⁹ A program tíz évre, vagyis 2026-ig terjedő időszakra határozta meg az elvégzendő feladatokat. Napjainkban már nem Zrínyi 2026-tal találkozunk, hanem simán haderőfejlesztési programmal, mert a fejlesztés további feladatait már kiterjesztették egészen 2030-ig.

⁴⁰ BENKŐ 2023.

⁴¹ HOLLÓ–ISASZEGI–NÉGYESI 2018: 347–391.

1998. évi XLVII. törvény a Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a közös békefenntartó zászlóalj létrehozása tárgyában, Budapesten, 1998. március 20-án aláírt Megállapodás megerősítéséről és kihirdetéséről. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800047.TV>
2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról. Online: <https://njt.hu/jogszabaly/2021-93-00-00>
- 462/2022. (XI. 15.) Korm. rendelet a befogadó nemzeti támogatás részletes kormányzati feladatairól. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2200462.kor>
- Kossuth cikke a Kossuth Hírlapjában az országgyűlés feladatairól. Pest, 1848. július 3. Online: www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kossuth-kossuth-lajos-osszes-munkai-1/kossuth-lajos-osszes-munkai-xii-DDF2/kossuth-lajos-184849-ben-ii-kossuth-lajos-az-elso-magyar-felelos-miniszteriumban-1848-aprilisszeptember-DDFD/256-pest-1848-julius-3-kossuth-cikke-a-kossuth-hirlapjaban-az-or-szaggyules-feladatairol-E9FF/
- A Védelmi Együttműködési Kezdeményezés vezérkari főnökei találkoztak Szlovéniában. *1046.hu*, 2022. október 11. Online: <https://1046.hu/2022/10/11/a-vedelmi-egyuttmukodesi-kezdemenyezes-vezerkari-fonokei-talalkoztak-szloveniaban/>
- BENKŐ Tibor (2023): A sikeres haderőfejlesztés záloga. *Honvédségi Szemle*, 151(1–3), 3–15, 3–16, 3–16.
- BOROS Erik Szilárd (2021): Az Unió és a Visegrádi Négyek kapcsolatának rövid története. *CEA Hungary*, 2021. szeptember 22. Online: <https://ceahungary.hu/v4/az-unio-es-a-visegradi-negyek-kapcsolatanak-rovid-tortenete/>
- Holló József Ferenc – Isaszegi János – Négyesi Lajos szerk. (2018): *A Magyar Honvédség 175 éve – 175 Years of the Hungarian Defence Forces* Budapest: Zrínyi.
- FRANKÓ Imre (2018): 20 éves az MLF – a regionális katonai együttműködés mesterpéldája. *Honvédségi Szemle*, 146(5), 18–32. Online: <https://honvedelem.hu/images/media/5f58bf63e8c7b502068657.pdf>
- GYIMOTHY, Levente (2024): *Hungarian Deployable CIS Module-E (DCM-E) Welcomes Ambitious NCOs*. Online: <https://defence.hu/news/hungarian-deployable-cis-module-e-dcm-e-welcomes-ambitious-ncos.html>
- HORVÁTH Csaba et al. [é. n.]: *A Magyar Honvédség Negyedszázada. A rendszerváltástól napjainkig*. Budapest: Zrínyi.
- KOVÁCS Dániel (2024): A háborúban álló Libanontól a forrongó Balkánig. Magyar katonai missziók a világban. *Növekedés.hu*, 2024. november 12. Online: <https://novekedes.hu/elemezsek/a-haboruban-allo-libanontol-a-forrongo-balkanig-magyar-katonai-missziok-a-vilagban>
- Országgyűlés Hivatala (2020): A Honvédség aktuális külföldi katonai missziói. *Infójegyzet*, 2020. október 2. Online: www.parlament.hu/documents/10181/4464848/Infójegyzet_2020_62_honvedsegi_missziok.pdf/9fe7c180-a8a9-8573-c1ed-754bca3e026a?t=1601625018866
- SZŰCS László (2010): Három nemzet sikeres együttműködése. *Honvédelem.hu*, 2010. július 1. Online: <https://honvedelem.hu/hirek/harom-nemzet-siker-es-egyuttmukodese.html>
- What is the NATO MILMED COE?* Online: <https://coemed.org/about-us>

Ajánlott irodalom

- KISS Zoltán László (2011): *Magyarok a békefenntartásban*. Budapest: HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Kft.
- SZENES Zoltán (2021): *A mai NATO – A szövetség helyzete és feladatai*. Budapest: HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Kft.
- HOLLÓ József – ISASZEGI János – NÉGYESI Lajos (2023): *A magyar honvédség 175 éve – 175 Years of the Hungarian Defence Forces*. Budapest: HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató.

Ellenőrző kérdések

1. Melyik történelmi eseményhez köthető a Magyar Honvédség megalakulása?
 - a) az 1848–49-es forradalom és szabadságharc
 - b) az 1956-os forradalom vérbe fojtása
 - c) az 1999. március 12-i NATO-csatlakozás
2. Kitől származik az alábbi idézet? „A haza örök és nemcsak az iránt tartozunk kötelességgel, amely van, hanem az iránt is, amely lehet, és lesz.”
 - a) Széchenyi István
 - b) Görgey Arthur
 - c) Kossuth Lajos
3. Melyek azok a törvények, amelyek megfogalmazzák a Magyar Honvédség rendeltetését, és meghatározzák fő feladatait? (a helyes válaszok betűjelét karikázza be)
 - a) Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája
 - b) Magyarország Alaptörvénye
 - c) Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája
 - d) 2021. évi CXL. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről
 - e) 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról
4. Kinek a jogköre a Magyar Honvédség működésének irányítása?
 - a) az országgyűlésé
 - b) a köztársasági elnöké
 - c) a kormányé
 - d) a miniszterelnöké
 - e) a honvédelmi miniszteré
5. A helyes megnevezéssel egészítse ki az alábbi mondatot!
A Magyar Honvédség békében az önkéntességen, hadiállapotban az önkéntességen és alapuló fegyveres erő. (a helyes válasz betűjelét karikázza be)
 - a) az általános hadkötelezettségen
 - b) a kötelező sorkatonaságon
 - c) a tartalékos katonaállományon
6. Karikázza be a helyes válasz betűjelét!
Magyarország Alaptörvénye értelmében: „a Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének valamint a védelme.”
 - a) légtérének
 - b) határainak
 - c) szuverenitásának
7. Karikázza be a helyes válasz betűjelét!
A honvédelmi törvény (Hvt.) VII. fejezet 59. §-a szerint a Magyar Honvédség a feladatait:
 - a) önkéntes alapon, fegyverrel vagy anélkül
 - b) fegyver nélkül, humanitárius formában
 - c) fegyveresen és békefenntartó jelleggel
 - d) fegyverhasználati joggal vagy fegyverhasználati jog nélkül látja el.
8. Melyik a kakukktojás?
A Magyar Honvédség mindennapi feladatai:
 - a) békeidőszaki, országvédelmi feladatok
 - b) kiképzés és felkészítés

- c) a katasztrófák elleni védelem és a kárelhárítás feladatai
 - d) a szövetségi és nemzetközi szerződésből adódó feladatok
 - e) NATO-s és európai uniós készenléti feladatok
 - f) a felajánlott NATO-erők felkészültségének nemzetközi ellenőrzése
 - g) békemissziós és humanitárius feladatok
9. Karikázza be a helyes válasz betűjelét!
- Milyen vezetésű békeműveleti feladatokban vesz részt Magyarország, és mekkora a Magyar Honvédség engedélyezett ambíciószintje?
- a) EBESZ, NATO, EU, 1000 fő
 - b) ENSZ, NATO, EU, nemzetközi koalíció, 1200 fő
 - c) ENSZ, EBESZ, NATO, EU, 1000 fő
 - d) ENSZ, EBESZ, NATO, EU, nemzetközi koalíció 1200 fő
10. Melyik a kakukktójás? A Magyar Honvédség regionális együttműködési feladatai közé tartozik:
- a) Stratégiai Légiszállító Képesség (Strategic Airlift Capability – SAC)
 - b) Többnemzeti Szárazföldi Erők (Multinational Land Force – MLF)
 - c) Védelmi Együttműködési Kezdeményezés (Defence Cooperation Initiative – DECI)
11. A Magyar Honvédségen belül melyik parancsnokság nem nevezhető haderőnemnek?
- a) a Magyar Honvédség Szárazföldi Parancsnoksága
 - b) a Magyar Honvédség Területvédelmi Erők Parancsnoksága
 - c) a Magyar Honvédség Légierő Parancsnoksága
 - d) a Magyar Honvédség Tartalékképző és Támogató Parancsnoksága
12. A katonai szervezetek rendeltetésük és funkciójuk, valamint alkalmazói képességük alapján lehetnek:
- a) harcoló – harctámogató – harctámogató-kiszolgáló
 - b) felderítő – harcoló – harctámogató
 - c) harcoló – harctámogató-kiszolgáló
 - d) lövész – tüzér – felderítő – harckocsizó – harctámogató
13. Egészítse ki a mondatot! A honvédelemért felelős miniszter a jogkörében eljárva felelős a törvény által meghatározott feladatok ellátásáért.
- a) a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség irányítási
 - b) a honvédelmi irányítási és a Magyar Honvédség irányítási
 - c) a Magyar Honvédség és az alárendelt katonai szervezetek irányítási
14. A helyes fogalommal egészítse ki a mondatot! A Honvéd Vezérkar főnöke....., hivatali felettese a Honvédségnél szolgálatot teljesítő, illetve foglalkoztatott személyi állománynak.
- a) parancsnoka
 - b) előljáró főnöke
 - c) szolgálati előljárója
15. A Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program két fő területre bontja a Magyar Honvédség fejlesztésének alapvető feladatait. Melyek ezek?
- a) életpályamodell és haditechnikai fejlesztés
 - b) haditechnikai fejlesztés és hadiipar-építés
 - c) a katona és a társadalom kapcsolataira, továbbá annak formáira, valamint a haditechnikai fejlesztésre és a hadiipar megteremtésére.